KAPLE PANNY MARIE

Starokolínský Okrašlovací Spolek

Farnost Kolín

Barokní výklenková kaple Panny Marie a protilehlá kaple sv. Cyrila a Metoděje (původně sv. Jana Nepomuckého) jsou součástí jednotného architektonického konceptu realizovaného v rámci barokní přestavby areálu kostela sv. Ondřeje ve Starém Kolíně. Jedná se o památkově a architektonicky nejvýznamnější historický objekt v obci. V roce 2017, kdy byly obě kaple opraveny, si obec připomněla 750. výročí první písemné zmínky o kostele, a tedy i o obci Starý Kolín. 2. 12. 2017 byly kaple slavnostně vysvěceny.

Kaple byly částečně opraveny ve dvacátých letech 20. století, kdy byly také do nik druhotně umístěny malby na plechových deskách, pocházejících dle pramenů z poslední čtvrtiny 19. století. Zatímco v západní kapli sv. Cyrila a Metoděje se malba na plechu zachovala v poměrně dobrém stavu, v kapli Panny Marie se dochovala jen část zrezivělé plechové desky s nejasným obrysem zbytku postavy. Pod demontovanou deskou prokázal restaurátorský průzkum existenci fragmentu figurální nástěnné malby s výjevem Panny Marie s Ježíškem. Malba byla pravděpodobně vytvořena někdy v druhé polovině 19. století. Torzo malby bylo v září 2015 odborně zakonzervováno, poté restaurováno a vzhledem k havarijnímu stavu původní plechové desky s malbou i prezentováno. Pod obrazem Cyrila a Metoděje nebyly nalezeny žádné zbytky starší výmalby.

Obě výklenkové kaple jsou součástí ohradní zdi areálu, která je zároveň zdí opěrnou – úroveň terénu hřbitova, jenž se kolem kostela nachází (pohřbívalo se na něm do roku 1909), je o cca 2 m výše, než je úroveň okolní komunikace. Zdivo, ale především omítky, jsou značně narušeny vlhkostí a solemi (především dusičnany z původního hřbitova). Značně narušena byla i prejzová krytina koruny kaplí, štukové architektonické články a stejně tak i zbytky původních maleb i novějších maleb na plechu.

Uprostřed oprav – kaple s novou omítkou, bez křížku a před restaurováním medailonu

Původní křížek z kaple nalezený na hřbitově

Výsek části nástěnné malby symbolicky vyobrazující Nejsvětější Trojici

Restaurovaný medailon

Ručně kovaná mřížka vycházející z tvarosloví barokních bran

Schod z kostela sv. Víta v Kolíně Zálabí

POSTUP OPRAV

V květnu 2015 vyhlásil Starokolínský okrašlovací spolek (SOS) veřejnou sbírku. Obnova kaplí byla zahájena v květnu 2016. Samotným stavebním pracím předcházela demontáž maleb na plechu, zpřístupnění celé plochy kaplí pro odebrání vzorků omítek, provedení sond a vypracování restaurátorského průzkumu a záměru.

V září 2015 rozhodlo obecní zastupitelstvo obce Starý Kolín podpořit veřejnou sbírku na opravu kapliček částkou 70 000 Kč.

Ve stejný měsíc provedla restaurátorka Zuzana Kuřátková odbornou konzervaci malby v kapli Panny Marie.

Od října do prosince 2015 prováděla kolínská farnost práce na drenážním odvlhčovacím systému zdiva. V květnu 2016 byla zahájena stavební rekonstrukce. Vedle stavební opravy kaplí probíhaly i ateliérové práce na restaurování plechového obrazu sv. Cyrila a sv. Metoděje.

V srpnu 2016 byl osazen schod u kaple Panny Marie pocházející od kostela sv. Víta v Kolíně – Zálabí.

12. srpna 2016 byl do vrcholu kaple Panny Marie osazen zrestaurovaný, na hřbitově nalezený kovaný kříž, pro druhou kapli byla vyrobena jeho kopie. 6. října 2016 byly dokončeny restaurátorské práce na medailonku kaple Panny Marie, za pomoci dobrovolníků byla odkopána zemina kolem kaple Panny Marie jako příprava na vydláždění a na náklady obce byl záměr realizován.

K 18. říjnu 2016 byla stavební rekonstrukce kaplí dokončena.

V dubnu 2017 byl vytvořen medailon sv. Jana Nepomuckého na kapli sv. Cyrila a Metoděje a v létě 2017 byly obě kapličky doplněny o ručně kované mřížky zhotovené Vítězslavem Pánkem ze Starého Kolína.

Podrobně je postup prací popsán na **www.starykolin.cz**, kde je i bohatá fotogalerie.

Po nalezení fragmentu olejomalby v kapli jsme diskutovali o několika možnostech řešení: zrestaurování malby a její rekonstrukce (tj. domalování), ponechání malby ve fragmentu tak, jak se dochoval, nebo zhotovení nového obrazu na plechu na základě podkladů z dochovaných fotografií. Nakonec u památkářů převážil názor ponechat malbu ve fragmentu z důvodu zachování maximální autentičnosti památky.

FINANCOVÁNÍ OPRAV OBOU KAPLÍ

Veřejná sbírka (stav ke 2. 12. 2017):	21 972 Kč
Příspěvek obce Starý Kolín do veřejné sbírky:	70 000 Kč
Grant z Fondu kulturního dědictví Nadace Via:	40 000 Kč
Program ORP Ministerstva kultury:	160 000 Kč
Příspěvek firmy Geotek do veřejné sbírky:	50 000 Kč
Farnost Kolín z vlastních zdrojů (dle smlouvy o spolupráci):	70 000 Kč
Celkem	**411 972 Kč**

Z toho téměř 300 000 Kč použito na opravu kaplí, zbytek využit v roce 2018 na opravu barokních bran.

Ohradní zeď s kapličkami byla spolu s kostelem sv. Ondřeje a márnicí zapsána do Ústředního seznamu nemovitých kulturních památek ČR 3. května 1958 pod rejstříkovým číslem 40130/2–853.

Restaurátorské práce: Zuzana Kuřátková, BcA.
Stavební obnova: firma Ing. Vojtěch Král
Kované mřížky: Vítězslav Pánek
Restaurování a repase křížků: Jan Přibyl

Poděkování patří obci Starý Kolín, Římskokatolické farnosti Kolín, restaurátorce Zuzaně Kuřátkové, Vojtěchu Královi a Vítku Pánkovi, firmě Geotek, Nadaci Via, památkářkám Haně Maděrové a Dorotě Havlíkové z Národního památkového ústavu a Janě Pešíkové z Městského úřadu Kolín, a všem, kteří přispěli do veřejné sbírky nebo přiložili ruku k dílu v rámci dobrovolné pomoci.

Viditelná postava P. Marie na malbě na plechu (1943; vidět je i připravená dlažba na komunikaci)

Stav kapličky s malbou na plechové desce v roce 1962

Kaplička před opravou (2014)

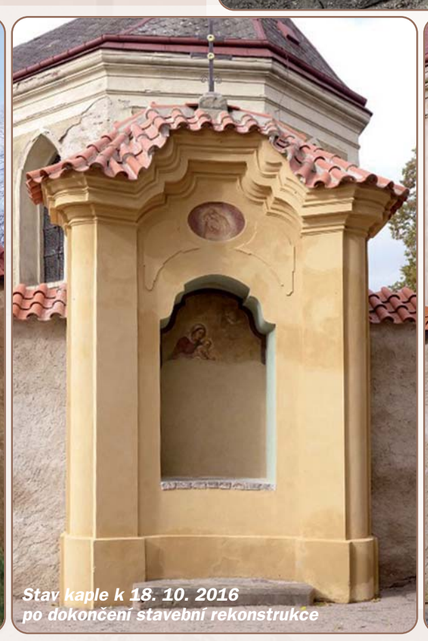
Stav kaple k 18. 10. 2016 po dokončení stavební rekonstrukce

Obnovená kaple včetně mřížky (2017)

OBEC STARÝ KOLÍN

NADACE VIA

Plzeňský Prazdroj

Geotek spol. s r.o.

MINISTERSTVO KULTURY